

et obligat judicem ut illum sibi reddere debeat. Est autem accommodatus ille loquendi modus ad respondendum in forma difficultati propositæ; conceditur enim eum non posse suo jure hoc postulare, nihilominus posse petere ut ecclesiasticum jus circa se observetur. Innocentius vero simpliciter concedit posse hunc repetere conjugem suum, quia hoc videtur ei dicto canonico jure concessum. Nec contra illud obstat difficultas proposita, nam quantumcumque ille voluerit suo juri renuntiare, Ecclesia non vult illam renuntiationem acceptare, nisi sub ea conditione ut ipse etiam convertatur, quæ conditio ex voluntate ipsius semper pendet, et ideo si illam implere non vult, renuntiatio manet non acceptata, atque ita non habet effectum; neque quidquam obstat quominus ille retineat jus suum, quod postulare posset. Et hoc significavit Alexander III, cum dixit: *Nisi uxor ad religionem transierit, aut perpetuam castitatem servare promiserit, vir potest et debet de monasterio revocari*. Et ideo etiam nihil obstat jus, quod per professionem acquisitum videtur Deo et religioni, quia non potuit ei majus jus acquiri, quantum ad actualem professionem, ut sic dicam, usum et retentionem conjugis professi, quam sub ea conditione, si alter conjux converti voluerit, cum renuntiatio ejus aliter acceptata non sit, quia non potest religio aliter acceptare professionem quam ei per Ecclesiam concedatur, ut ex superioribus constat. Nec denique obstat quod per talem professionem conjugii facultatem concedenti non fuit facta injuria; satis enim est quod non fuerit privatus jure suo, quia, ut dictum est, ejus renuntiatio non est aliter acceptata. Quod quidem non fit ab Ecclesia in favorem ejus, sed in favorem, ut ita dicam, pudicitiae et castitatis conjugalis, nam cum illius læsione, vel periculo morali, non placet separatio alterius conjugis. Atque ita potest facile sententia Innocentii defendi, et quidquid sit de forma exterioris fori, quæ ad me non pertinet, in foro conscientiae non est dubium quin talis conjux possit petere ab alio cohabitationem, et debitum, quia ex interpretatione, vel modo acceptationis juris, licentia illa solum fuit ad professionem faciendam, salvo suo jure, quod est ad petendum; unde fit ut alter reddere teneatur, et monasterium similiter obligetur eum restituere, seu liberam facultatem ei facere, quamvis propter scandalum vitandum id fieri debeat auctoritate ecclesiastici judicis competentis.

16. Superest dicendum de tertio puncto, quod absolute speciatum non habet difficultatem; nam si professio valida fuit, et impedimentum est ablatum, nihil est quod ab hac obligatione revertendi in religionem excuset. Item si alter conjux, qui licentiam dedit, quocumque tempore vellet converti, alter teneatur vel in monasterio permanere, vel ad illud reverti, si exiisset; ergo idem est si conjux de medio tollatur, per se loquendo, et ablati impedimentis quæ per accidens contingere possunt. Dubitabit vero fortasse aliquis, an in eo casu teneatur ille professus redire ad eandem religionem, vel satis sit redire ad aliam, etiam laxiorem; nam aliquando professio indebito modo facta non obligat cum tanto rigore. Nihilominus respondeo teneri ad eandem religionem redire, nam professio valida ad totum obligat ad quod potest obligare, quia in totum valida est, et non tantum in parte, quia non est major ratio de una parte quam de alia. Confirmatur, nam votum simplex religionis factum de tali religione in particulari ad illam obligat, et non impletur in laxiori; et e converso, si fortasse ad illam non obligat, quia in ea impleri non potest, neque ad laxiorem obligat; ergo pari ratione votum solenne factum in particulari religione, ad illam in particulari obligat, neque in laxiori impletur; vel e converso, si ad illam in particulari non obligaret, non esset cur ad alias obligaret. Denique hoc ex jure communi probari potest auctoritate negativa, quia nullum est Ecclesiae decretum statuens ut talis professio in religione laxiori possit observari, quod argumentum erat in præsentibus sufficiens, quia ex natura rei non poterat hoc esse licitum, ut in superioribus ostensum est. Unde quod in professione tacita aliquando hoc liceat, est ex speciali permissione, vel dispensatione Ecclesiae, ut infra videbimus, quæ in præsentibus non invenitur. Quin potius, in citatis juribus significatur oppositum, nam in cap. *Ex parte*, compellendus dicitur sic professus, ut muliere demissa ad suum monasterium revertatur, et in cap. *Consuluit*, dicitur in eo casu non posse aliquem dimittere habitum quem assumpsit.

CAPUT VIII.

UTRUM EPISCOPUS VEL IN ALIA DIGNITATE CONSTITUTUS POSSIT RELIGIONEM PROFITERI.

1. *De quo Episcopo procedat assertio posita.* — *Quid de Episcopo solum electo.* — Aliud libertatis genus in persona, quæ professionem emissura est, solet requiri; nimirum, ut libera sit ab Episcopali obligatione vel dignitate; nam Episcopus per se, et sua voluntate, non potest professionem emittere. Dico autem *per se, et sua voluntate*, quia de licentia Papæ poterit profiteri, quia per illam licentiam ab speciali obligatione liberatur. Quæ omnia habentur in cap. *Nisi cum pridem*, de Renunt., et sumuntur ex cap. *Licet*, de Regul., quibus locis omnes interpretes hoc docent, et Div. Thom. 2. 2, q. 185, art. 4; Sot., lib. 10 de Justit., q. 2, art. 4; et Sylvest., *Religio*, 2, q. 8; Angel., verb. *Religiosus*, n. 12. Circa quam resolutionem dubitari potest imprimis, de quo Episcopo intelligenda sit; potest enim esse Episcopus tantum electus, et nondum confirmatus; vel potest esse jam confirmatus, nondum vero consecratus; potest item esse electus, confirmatus, et consecratus. Vel denique esse potest consecratus tantum, et cum nulla Ecclesia desponsatus; vel certe licet aliquando desponsatus fuerit, potest jam per renuntiationem legitimam a Papa acceptam quasi divortium factum esse. Resolutio ergo posita maxime atque indubitanter locum habet in Episcopo confirmato et consecrato, et actualiter habente suam Ecclesiam, cujus curam gerit; nam de hoc maxime loquitur d. cap. *Nisi cum pridem*, et in eo præcipue locum habet omnis ratio, quæ in hoc impedimento assignari potest, ut videbimus. De alio vero extremo, vera mihi videtur pars contraria, seu negativa, nam Episcopus electus, nisi speciali ac personali præcepto prohibitus sit, optime potest religionem profiteri. Probat, tum quia ille nondum est Episcopus simpliciter, sed secundum quid, id est, electus, quod potius est futurum esse Episcopum, quam jam esse; dicta autem jura loquuntur de Episcopo simpliciter; imo, cap. *Nisi cum pridem*, aperte loquitur de Episcopo jam desponsato suæ Ecclesiae. Tum etiam quia Episcopus electus etiam si acceptaverit, potest sua voluntate libere retrocedere, antequam confirmetur, et episcopatum nolle, quia nec perseverare promisit, neque ullo præ-

pto cogitur, ut sumitur ex cap. *Inter corporalia*, et glossa ibi, verb. *Confirmatus*, de Translat. Episcop.; ergo etiam potest si velit religionem ingredi et profiteri.

2. *Quid dicendum de Episcopo confirmato, et non consecrato.* — De Episcopo autem jam confirmato, nondum vero consecrato, potest esse major dubitandi ratio. Primo, quia etiam hic Episcopus videtur esse tantum secundum quid, cum Episcopus magis sit nomen ordinis quam jurisdictionis; jura autem, quæ de hoc impedimento loquuntur, videntur restringenda ad Episcopos simpliciter, et omnibus modis consummatis; nam quoad hanc partem videtur hæc materia odiosa, utpote tollens libertatem. In contrarium vero est, quia Episcopus semel confirmatus jam est vere Episcopus, et sponsus talis Ecclesiae, et ideo dicunt jura illum jam habere jurisdictionem, cap. *Transmissam*, de Electione; dicunt etiam illud esse veluti matrimonium spirituale ratum, quod per consecrationem consummatur, cap. *Licet*, de Translat. Episcop.; ergo comprehenditur sub dicta generali regula cap. *Nisi cum pridem*, quod aperte videtur definitum in cap. *Inter corporalia*, de Translat. Episc., ut dicitur: *Sicut Episcopus consecratus sine licentia Episcopi Romani suam non debet Ecclesiam derelinquere, sic nec electus confirmatus, cum non debeat in dubium revocari, quin post electionem, et confirmationem canonicam, inter personas eligentium et electi, conjugium sit spirituale contractum*. Et infra dicitur non esse majus vinculum inter Episcopum consecratum cum sua Ecclesia, quam inter Episcopum confirmatum, et ideo idem jus in utroque servandum esse. Ex quibus intendit Innocentius III concludere, Episcopum confirmatum, etiam si consecratus non sit, non posse cedere episcopatu, neque ad alium transire, nisi ex licentia Romani Pontificis. Hinc autem recte colligitur non posse etiam ad religionem transire, nam ob hanc causam idem Innocentius III, in d. cap. *Nisi cum pridem*, negat Episcopum posse transire ad statum religiosum, inconsulto Romano Pontifice, quia non potest suam Ecclesiam deserere. Atque hæc pars sine dubio vera est. Et ad difficultatem in contrarium dicendum est, Episcopi nomen, non minus proprie significare pastorale munus quod ex se consecrationem requirit, quam ipsam ordinis dignitatem, et in præsentibus præcipue accipi ratione muneris Episcopalis.

3. *Instantia.* — *Solutio.* — Dices: Episco-

pus tantum confirmatus æquiparatur ei, qui matrimonium tantum contraxit, d. cap. *Licet*; sed qui matrimonium tantum contraxit, et non consummavit, libere potest ad religionem transire; ergo et Episcopus confirmatus. Respondetur negando consequentiam, nam Innocentius III, in d. cap. *Inter corporalia*, vult quoad hoc fortius esse vinculum spirituale quam carnale, et æque indissolubile esse spirituale conjugium tantum ratum, ac consummatum per consecrationem. Item est differentia, quia religio est perfectior status, quam matrimonium; est autem minus perfectus, quam Episcopalis. Denique Episcopale munus ad bonum commune, et regimen animarum ordinatur, et ideo ex se præfertur privato commodo, quod per statum religiosum intendi videtur.

4. *Assertio quarta: quid de Episcopo consecrato.* — Hinc vero per argumentum a contrario colligi potest, Episcopum consecratum, si nullus Ecclesiæ Episcopus sit, non contineri sub hac prohibitione, sed posse libere religionem ingredi si velit, quia in eo cessat tota ratio hujus prohibitionis, scilicet, quia Episcopus non potest cedere Episcopatu, aut suam sponsam deserere, vel quia vinculum spiritualis conjugii indissolubile est propria auctoritate; hæc autem omnia cessant in hoc Episcopo, quia neque habet Ecclesiam cui cedat, vel sponsam quam deserat, et quia vinculum jam supponitur legitime dissolutum, quando Episcopatu renuntiavit. Est ergo tunc veluti factum divortium, et persona illa est quasi vidua; ergo potest libere religionem ingredi. Accedit, quod Innocentius III, in d. cap. *Inter corporalia*, inde probat consecrationem nihil addere vinculo confirmationis, quod potest sola sine Episcopatu reperiri, ut in eo (inquit) qui oneri renuntiavit episcopali, non honori; ergo sentit consecrationem per se solam nullum afferre vinculum vel impedimentum. Denique ex d. c. *Nisi cum pridem*, solum colligitur Episcopum non posse sua auctoritate renuntiare Episcopatu, ut ingrediatur religionem; ergo ubi necessarium non est renuntiare Episcopatu, nihil est quod impediatur. Est ergo hoc sine dubio verum, eum, qui legitime renuntiavit Episcopatu, esse omnino liberum in ordine ad professionem emittendam.

5. *Quinta assertio: quid de Episcopo titulari vel relegato.* — Aliquando vero potest contingere, ut aliquis Episcopus videatur cedere sponsa, non quia Episcopatu renuntia-

verit, sed quia fortasse tota illa Ecclesia vel provincia a fide defecit, sicut nunc videmus plures Episcopos a suis Episcopatibus relegatos; vel etiam videtur ita accedere in Episcopis titularibus, qui non consecrantur nisi titulo alicujus Ecclesiæ, quam semper respiciunt ut sponsam, etiamsi illi inservire et cohabitare non possint, eo quod ab infidelibus occupata sit. De his ergo non censeo esse eandem rationem, sed comprehendere sub dicta lege et impedimento, quia, licet videantur separari a sua sponsa, quoad torum, ut sic dicam, non quoad vinculum: unde in c. *Post translationem*, de Renunt., vers. *Cæterum*, etiam in eo casu in quo Episcopus non potest proficere in regimine pastorali propter rabiem persecutionis, superioris auctoritas postulatur ut possit ad monasticam vitam descendere. In hoc etiam consideratur id, quod est per se, scilicet, vinculum et obligatio, non quod est per accidens, quale est, quod propter impedimenta extrinseca non possit obligatio illa executioni mandari.

6. *Dubitatio: an hoc impedimentum sit irritans.* — Ut autem hujus impedimenti ratio et qualitas magis explicetur, dubitari potest an hoc impedimentum tale sit, ut irritet professionem. Videtur enim ita esse dicendum. Primo, quia vinculum Episcopi cum sua Ecclesia jure divino indissolubile est, ut affirmat Innocentius III, in d. c. *Inter corporalia*, et ideo ait, quoadcumque dissolvitur, non humana, sed divina auctoritate dissolvi, scilicet, auctoritate Pontificis, quæ divina est, cum ipse sit Christi Vicarius, cui ex institutione divina talis dissolutio reservata est; ergo, seclusa auctoritate Pontificis, non potest esse valida professio Episcopi, quia non potest esse valida Episcopatus renuntiatio. Et confirmatur ex c. *Licet*, de Reg., ubi in hoc æquiparatur transitus Episcopi ad religionem cum transitu ab una religione ad aliam; sed professio facta in religione laxiori ab eo, qui in arctiori est professus, nulla est, si fiat sine legitima licentia superioris; ergo similiter, etc. Ratio autem utriusque est, quia qui se tradidit alicui, et jam non est sui juris, non potest valide se alteri tradere.

7. *Resolutio.* — Nihilominus non censeo esse hoc impedimentum irritans omnino professionem, sed tantum prohibens, atque etiam impediens usum ejus. Ut autem hoc explicem et probem, adverte duo hic esse distinguenda, scilicet, professio, et renuntiatio Episcopatus, seu dissolutio vinculi spiri-

tualis, quod est inter Episcopum et suam Ecclesiam. Quoad hoc ergo secundum, certum est talem professionem esse invalidam, id est, non habere talem effectum, quod probat sufficienter prima ratio in contrarium proposita; sive hoc sit, quia Episcopale vinculum proprie et in rigore est indissolubile jure divino, id est, ex immediata institutione divina, sive sit indissolubile ex voto speciali ipsius Episcopi, cujus dispensationem sibi Pontifex reservavit, ut D. Thomas et Soto, supra citati, significant; sive id sit quia ex Ecclesiastico præcepto tale intercedit pactum inter Ecclesiam et Episcopum, ut Episcopus omnino obligetur, et se privet potestate rescindendi contractum, quod nobis probabilius videtur, ut supra diximus, satque est ut jure divino dicatur prohibitum Episcopo cedere Episcopatu jure suo; nam in sensu composito (ut sic dicam), id est, supposito tali genere contractus, illud est contra jus divinum et naturale. Hinc igitur recte concluditur, quantumvis Episcopus profiteatur religionem, non propterea manere liberum onere Episcopali, atque adeo quantum ad hoc nullam esse professionem. Et hoc modo dixit Innocentius, in d. c. *Nisi cum pridem*: Et si pennas habeas, quibus satagas in solitudinem advolare, ita tamen astrictæ sunt nexibus præceptorum, ut liberum non habeas absque nostra permissione volatum.

8. *Probatur prima pars.* — *Notandum: religiosus non potest valide profiteri in duabus religionibus.* — Nihilominus tamen professio ipsa quoad substantiam suam intelligi potest valida sine hoc effectu, et in hoc sensu dicimus esse validam quoad vinculum, licet non omnino quoad usum. Probatur quoad priorem partem, quia non est invalida ex natura rei, neque ex jure positivo; ergo est valida. Probatur major, quia si ex natura rei esset invalida, maxime quia non potest esse valida, nisi dissolvat vinculum inter Episcopum et Ecclesiam, nulla enim alia ratio excogitari potest; illud autem verum non est, quia vinculum professionis et vinculum Episcopale non sunt formaliter repugnantia; ergo potest esse validum vinculum professionis, etiamsi aliud non dissolvat. Antecedens patet, quia quando religiosus professus assumitur ad Episcopatum, non tollitur prius vinculum, sed superadditur aliud, et simul manet; ergo signum est non esse formaliter repugnantia; ergo licet mutetur ordo et prius inducatur vinculum Episcopale, et postea religiosum, po-

terunt simul manere, quantum est ex natura rei. Et quoad hoc est magna differentia inter transitum religiosi ad laxiorem religionem, et Episcopi ad statum religiosum, nam religiosus non potest esse simul valide professus in duabus religionibus, Episcopus autem potest simul esse religiosus et Episcopus. Item dum professus religiosus religioni laxiori se tradere vult, offert Deo aliquid minus gratum ipsi, et simpliciter minus bonum, quia impossibile majori bono; et ideo sicut votum, quod non est de meliori bono, validum non est, ita neque illa professio; at vero Episcopus professionem faciens non offert Deo aliquid minus gratum, sed simpliciter aliquid melius, quia offert quoddam bonum per se optimum, et meliori non repugnans, cum simul esse possit cum Episcopatu, et simpliciter melius sit esse Episcopum et religiosum, quam Episcopum tantum.

9. *Declaratur exemplis.* — Tandem id declaro exemplo matrimonii carnalis: diximus enim supra professionem factam durante matrimonio consummato, etiam sine debita licentia, non esse nullam ex natura rei, quia illa duo vincula matrimonii et religionis non sunt formaliter repugnantia, et quia potest habere suum effectum quasi formalem in hujusmodi conjugato, etiamsi quoad plenum usum maneat impedita. Ita ergo in præsentibus dicendum est; jam enim ostensum est illa duo vincula, Episcopale et religiosum, non esse formaliter repugnantia, et facile ostendi potest personam Episcopi non esse incapax formalis effectus professionis. Quod patet discurrendo per singula vota: nam de castitate constat, posse ad illam novo titulo obligari; paupertatem autem potest de novo promittere, quia nec quoad obligationem, nec quoad actualem observantiam statui ejus repugnat; unde non est dubium quin possit et licite et valide simplex votum paupertatis emittere. In obedientia autem videtur esse nonnulla major difficultas, expeditur autem facile si duo considerentur. Unum est, ad substantiam religiosi status satis esse habere obedientiam, et obligationem in animi præparatione. Aliud est posse dari aliquem usum et exercitium obedientiæ non repugnans muneri Episcopali. Sic ergo non est Episcopus simpliciter incapax voti obedientiæ, etiam emissi seu emittendi post Episcopatum acceptum. Denique eodem modo non est incapax Episcopus illius traditionis, quæ per professionem fit, saltem quoad translationem dominii, seu

proprietatis, ut sic dicam, in religionem. Quod per hunc effectum recte explicatur; nam facta illa traditione per professionem, si talis persona renuntiet postea Episcopatu cum debita facultate, eo ipso statim incipiet teneri ad observantiam regularem, quod non repugnat; ergo non est incapax talis persona formalis effectus professionis; non est ergo cur ex natura rei sit invalida.

10. Hinc vero probatum relinquitur, quod secundo loco dicebamus, talem professionem esse impeditam quoad usum; hoc enim habet ex natura rei, supposita conditione talis personæ, quia non potest per professionem privare suam Ecclesiam jure, quod in ipsam ejusque actiones habet, quia non potest professio dissolvere spirituale vinculum inter Episcopum et Ecclesiam, et ideo necessario professio illa manet impedita quoad omnem usum religionis, qui Episcopali muneri repugnat, sicut in exemplo de professione conjugis, servata proportione, apparet. Atque hinc tandem probari facile potest altera pars, nimirum hanc professionem non esse irritam jure Ecclesiastico quoad substantiam suam, sed solum quoad hunc effectum dissolvendi Episcopale vinculum, nec tollendi ejus onus et obligationem; nullum enim est in jure verbum, ex quo amplius colligi possit, ut patet ex d. cap. *Nisi cum pridem*, et d. cap. *Licet*, et simul cum sequenti difficultate melius declarabitur.

11. *Difficultas: an sit illicita talis professio.* — Oritur tamen ex dictis nova difficultas circa hoc punctum, nam videtur sequi hanc professionem in Episcopo non solum invalidam non esse, verum etiam neque illicitam, quia ex se mala non est; quid enim habet contra rectam rationem, aut contra debitum Dei honorem, cum per illam aliquid simpliciter melius et Deo gratius offeratur? Si autem ex se mala non est, cur per Ecclesiam prohibetur? Adde nullum esse ecclesiasticum jus, quod satis aperte hanc professionem prohibeat, nam in d. cap. *Licet*, quod videtur in hac re expressius loqui, pro regula solum ponitur, ut nullus absque licentia Romani Pontificis præsumat occasione quacumque deserere præsulatum, ut ostensum est, valide fieri posse, illa certe prohibetur ex vi illius regulæ.

12. Nihilominus communis sententia, ut diximus, est, prohibitum esse Episcopo religionem profiteri; et ita colligunt ex d. cap. *Licet*, gloss., Innoc., Panorm., et omnes, qui

pro eodem dicunt, transire ad religionem, et deserere Episcopatum illa de causa; nullus autem meminit illius casus, in quo, retento Episcopatu, aliquis fiat religiosus per veram professionem. In quo significant hunc casum non esse moralem, nec secundum Ecclesiæ consuetudinem, quod satis est ut non liceat; item quia est indebitus ordo, cum dignitas Episcopalis altior sit. Unde Innocentius III, in d. cap. *Nisi cum pridem: Facilius*, inquit, *indulgetur, ut monachus ad præsulatum ascendat, quam ut præsul ad monachatum descendat.* Denique, considerato modo assumendi religiosum statum, et quæ ad illum necessaria sunt, secundum præsentem Ecclesiæ consuetudinem, facile intelligitur hoc fieri non posse, nec decere. Ac denique consuetudo, quæ est optima legum interpres, ita prohibitionem hanc declaravit, quia probabile etiam est hoc non solum esse malum, quia prohibitum, sed ex se esse inordinatum, quia is, qui secundum præsentem statum est incapax munerum et actionum alterius status, non potest convenienter hunc posteriorem statum assumere, si non potest deserere priorem. In quo est magna differentia inter hos duos status, Episcopalem et religiosum, quando contrario ordine assumuntur; nam quando aliquis prius fit religiosus, tunc capax est munerum illius status; et quando postea fit Episcopus, etiam potest exercere munera ad quæ per Episcopatum obligatur. Et licet ex parte impediatur ab actuali usu religiosi status, id non est inconveniens, quia fit propter perfectiorem statum. Quando vero e converso prius fit Episcopus, et postea religiosus, manens Episcopus, accipit statum inferiorem, cujus usum habere non potest, quod inordinatum esse videtur. Nec satis est dicere assumi tunc statum religiosum propter perfectionem quasi habitualement, tum quia status est propter usum, et ideo qui est incapax usus, non debet accipere statum; tum etiam quia, si aliquid perfectionis ex assumptione illius status adjungi posse videtur, per vota simplicia paupertatis, vel obedientiæ, vel per animi præparationem et desiderium suppleri potest. Merito ergo talis profitendi modus non permittitur.

13. *Ultima dubitatio: quid dicendum de professis in una religione.* — *Quid de Prælati Episcopo inferioribus.* — Posset vero hic ulterius inquiri, an quilibet status perfectior impediatur valorem professionis in religione; quia vero nullus est status perfectior simpliciter

professione, seu religioso statu in tota sua latitudine sumpto, nisi status Episcopalis, ideo solum potest illa quæstio locum habere intra statum religiosum, comparando strictiorem ad laxiorem, et ita pertinet quæstio ad disputationem de transitu ab una religione ad aliam, quam infra trademus. Nunc autem supponimus professionem in una religione impedire professionem non solum in laxiori, sed etiam in æquali, idque non solum ex statuto Ecclesiæ, sed etiam ex natura rei, ut probabilius existimamus; professio autem in una religione non impedit professionem in altiori, quia in hoc sequitur naturam voti, quod non impedit melius bonum. Atque hinc facile expeditur, quod ultimo circa hanc conditionem inquiri solet, an extendatur ad inferiores prælatos præter Episcopum; quod tractat D. Thom. 2. 2, q. 189, art. 7, et ibi interpretes. Panormitanus cum aliis, in d. cap. *Licet*, Sylvest. et Angel. supra, et omnes, uno vel alio excepto, conveniunt hoc impedimentum non habere in inferioribus locum. Ratio D. Thomæ est, quia illi non obligantur speciali voto perpetuo ad pastorale munus, et ideo nulla indigent dispensatione Papæ; possunt ergo sine licentia Papæ relinquere dignitatem vel beneficium, et religionem profiteri. Addendum vero est hoc nullo jure illis esse prohibitum; imo c. *Licet*, de Regul., specificam mentionem faciens de Episcopis et Archiepiscopis, plane significat inferiores omnes illa licentia non indigere. An vero hi clerici inferiores debeant licentiam petere a suis Episcopis, supra tractatum est, cum de voto in genere ageremus, tom. 2, lib. 3, cap. 4, n. 10, ubi diximus in his requiri licentiam petitam, quamvis non obtentam; idque docent communiter Theologi et Canonistæ, quos late refer Sanch., in Decal., lib. 4 de Voto, c. 25, n. 48. Unde constat talem licentiæ petitionem ad summum esse necessariam propter quamdam decentiam et bonum ordinem, non vero ad valorem professionis.

14. *Specialis difficultas est de quibusdam habentibus jurisdictionem Episcopalem.* — *Resolutio.* — Specialis vero ratio dubitandi est de quibusdam Abbatibus immediate subjectis Summo Pontifici, et habentibus jurisdictionem Episcopalem; nam si petant licentiam a Papa, et non obtineant, non poterunt ingredi religionem, quia Papa potest impedire ingressum, quamvis alii Episcopi non possint; si vero expectare debent consensum Papæ, jam erunt æquales in hoc Episcopis. Propter

quod ita sentit Hostiens., in d. c. *Licet*, nam cum sint veri prælati, et jurisdictionem habeant Episcopalem et exemptam, aliquando solent nomine Episcoporum comprehendi; ergo mirum non est quod in præsentem Episcopis æquiparentur. Nihilominus in rigore censeo non æquiparari, quia inter illa duo cogitari potest medium, ut si Papa petitioni eorum nihil respondeat, tunc enim profiteri poterunt licentia petita, et non obtenta, ut sensit Panormitanus supra, citans Joan. Andr., in c. *Cum non stat*, de Regul. juris, in 6. Fortasse his prælati sufficere licentiam petere a suo Archiepiscopo, vel ab illo Episcopo, cui de jure deberent esse subjecti, si non essent exempti, nam in suum commodum videntur posse non uti exemptione in eo casu, in quo nullum dignitati præjudicium fieri videtur.

CAPUT IX.

UTRUM OBLIGATIO FILII AD PARENTEM VEL ALIA SIMILIS PROFESSIONEM IMPEDIAT, VEL POTIUS PER EAM TOLLATUR.

1. Supponimus solam patriam potestatem, vel subjectionem filii, seu obedientiam parenti debitam, non impedire liberam filii professionem, quia in his, quæ ad Deum pertinent, atque adeo in votis emittendis, maxime post pubertatem (ita enim nunc loquimur), filius est sui juris, ut supra ostensum est, et ideo de hoc negotio agens dixit Hieronymus, epistol. 4 ad Nepotian.: *Per calcatum perge patrem.* Solum ergo superest quæstio de casu speciali, in quo pater graviter indiget ope filii; et hoc modo inter conditiones ad profectendum necessarias ponitur libertas a speciali obligatione subveniendi vel obsequendi parentibus, nam cum hoc debito vel obligatione profiteri nemo potest. De quo puncto videnda sunt supra dicta de ingressu religionis, nam illa necessitas impedit professionem, quæ primum ingressum impedire valet; nec de hac obligatione seu gradu necessitatis hic plura dicere necesse est. Solum ergo addendum est, licet hæc causa sit sufficiens ad obligandum sub mortali ne professio fiat, non tamen esse sufficientem ad irritandam illam, si fiat, ut est communis sententia; quam tenet Navar., lib. 3 Cons., titul. de Regul., cons. 26, alias 3; Sanch., in Decal., lib. 4 de Voto, cap. 20, n. 10; Less., lib. 2, cap. 41, dub. 3, n. 34, et alii. Et ratio est,